

Zondag 28 januari 2024
Vierde zondag door het jaar

Lezingen: Deuteronomium 18, 15-20; Marcus 1, 21-28.

Inleiding

Vandaag luisteren we naar twee lezingen. De eerste lezing is uit het boek Deuteronomium en de tweede lezing is uit het evangelie volgens Marcus.

De eerste lezing onderstreept het belang van profeten. Er wordt aangekondigd dat uit de gemeenschap van mensen zelf iemand zal opstaan naar wie je moet luisteren.

Dit thema sluit mooi aan bij de evangelielezing omdat deze ons meeneemt naar het plaatsje Kafarnaüm in Noord-Israël waar Jezus op de sabbat in de synagoge predikt. En daarbij waren veel mensen aanwezig die direct geïnspireerd raakten.

Beide lezingen spelen in een tijd van verandering en vernieuwing. Ook nu verandert er veel en deze veranderingen kunnen groot zijn. Om Tomas Halik te citeren: we leven niet in een tijdperk van verandering, maar we staan voor een verandering van een tijdperk (1).

De lezingen nodigen uit stil te staan bij onze eigen inspiratie hierbij. Welke inspiratie hebben we en vanuit welke bron? En wie zouden wijzelf eventueel willen inspireren en wat komt daarbij kijken?

Overweging

Ongeveer 2000 jaar geleden zijn er een aantal prachtige portretten gemaakt van mensen die in noord-Egypte leefden. Ze zijn nu tentoongesteld in Amsterdam (2). Heel realistisch en menselijk geschilderd. Mannen, vrouwen en kinderen. Ze kijken ons frontaal aan, serieus ogend, bijna vriendelijk met een open gezicht. Bijzonder is om te bedenken dat sommigen geleefd hebben in de tijd dat niet ver daar vandaan de evangeliën werden geschreven. Je krijgt hiermee dus tevens een inkijkje in de beginperiode van het christendom. Zouden deze mensen daar zelf iets van hebben meegekregen? En zo ja, waren ze erdoor geïnspireerd?

Sindsdien zijn er vele eeuwen voorbij gegaan, maar ook vandaag gaat het om geïnspireerd raken. Net zoals de mensen toen, kunnen ook wij geïnspireerd worden door iets of iemand.

Geïnspireerd en geraakt worden is iets heel persoonlijks. Een kunstschilderes vertelde vooral geïnspireerd te zijn door kleuren en door de visuele werkelijkheid die constant verandert. Een grootmoeder, die zich zorgen maakt over haar kinderen, zei dat ze veel energie krijgt van haar kleinkinderen en dat dat haar kracht geeft om te leven met haar zorgen. En iemand aan het einde van zijn leven vertelde veel inspiratie te krijgen uit het dagelijkse contact met familie, vrienden en bekenden; dat geeft hem de energie om te leven met het onvermijdelijke.

In de synagoge van Kafarnaüm raakte men ook geïnspireerd. Nico ter Linden beschrijft het heel levendig (3). Men was aanwezig in de aloude vertrouwde eredienst en ineens spreekt een onbekende, een vreemdeling: met zoveel warmte had men nog nooit over de Eeuwige en de mens horen spreken; iedereen voelt, dit gaat over mij, dit gaat over ons. De schriftgeleerden hebben het over God, maar deze mens heeft iets van God zelf. Er moet iets van het Licht hebben doorgeklonken in zijn woorden.

Ging het toen om het terzijde leggen van de Schrift, van de officiële leer? Of ging het om een nieuw doorleven van de oude woorden?

Om zo een eigentijdse persoonlijke betekenis te geven aan deze woorden? Woorden, die zoals in de eerste lezing wordt gezegd, overigens niet rechtstreeks door God gesproken worden, maar tot ons komen via een medemens.

Rabbijn Soetendorp kon aan jonge kinderen heel beeldend uitleggen dat het aan de mensen zelf is om goed te doen en dat je niet moet wachten op God. Dat deed hij als volgt. Toen hij aan kinderen op de lagere school uitlegde hoe hij in de tweede wereldoorlog ontsnapt was aan vervolging, zei een meisje: 'Meneer Soetendorp, u zegt dat u geluk heeft gehad dat u het overleefd heeft. Maar het was geen geluk', zei het meisje, 'God wilde dat u gered werd'. En Soetendorp wist dat hij direct moest antwoorden en zei: 'God wilde dat elk kind gered werd. Ik had het geluk om in handen te vallen van mensen die dat begrepen' (4).

Rabijn Soetendorp was een inspiratiebron voor deze jonge kinderen door zijn persoonlijke verhaal. Hij deed ze beseffen dat het aan henzelf is om je voor iemand anders in te zetten, gewoon omdat je vindt dat het goed is om te doen.

Als je geïnspireerd bent, moet je voordat je iets gaat doen eerst goed luisteren. De sprekers op het symposium afgelopen november benadrukten het belang van eerst goed luisteren. Alleen dan kun je werkelijke behoeftes van de ander horen of aanvoelen en zo tot steun zijn.

Voor het goed kunnen luisteren zijn twee aspecten van belang: een zekere rust of vrede in jezelf en betrokken zijn op de ander. En deze twee - innerlijke vrede en betrokkenheid - gaan hand in hand en versterken elkaar.

Het eerste aspect, je innerlijke vrede, kan gevoed worden door de geloofsverhalen die we elkaar vertellen. Ook hier vandaag vertellen we elkaar ons geloofsverhaal. Geloof begint nooit met de leer. De leer kan iets gevaarlijks hebben. Geloof begint met mensen op je weg die je ogen geven om het te zien, oren om het te horen, zoals Rabbijn Soetendorp deed bij de jonge kinderen. Geloof krijg je altijd van iemand.

Het tweede aspect, betrokken zijn op andere mensen, is de grote boodschap van velen die ons voorgedaan zijn, zoals in het bijzonder Jezus van Nazareth. En dan gaat het vooral om je betrokkenheid in de praktijk te brengen. Een mooi voorbeeld hiervan is het vertrouwen geven aan vluchtelingen bij het leren van de Nederlandse taal, wat hier ook in de pastorie gebeurt.

Tot slot, inspiratie en goed luisteren kunnen richting geven, perspectief bieden en hoop en vertrouwen. Dat gold voor de mensen 2000 jaar geleden en dat geldt nu ook voor ons. Dat hoeven we niet alleen te bevestigen in kerkelijke samenkomsten, maar kunnen we ook in de praktijk brengen dagelijks thuis en op straat. Iedereen kan het. En als je het doet, vernieuwt dat misschien wel telkens je eigen geloofsverhaal.

Hyleco Nauta

Inspiratie:

- 1 – De namiddag van het Christendom, Tomás Halík
- 2 – NRC 4 januari 2024 / Tentoonstelling Oog in oog, Allard Pierson museum.
- 3 – Het verhaal gaat...., Nico ter Linden
- 4 – Levenslessen van een rabbijn, Awraham Soetendorp en Annemiek Leclair.